

SOCIALTJÄNSTRAPPORT 2023

3. BARN OCH UNGA

För femtonde året i rad har socialtjänstrapporten tagits fram av socialnämnden. Det är en stadsövergripande rapport som syftar till att beskriva tillståndet inom Stockholms stads socialtjänst och hur den utvecklas över tid. Rapporten är ett verktyg i arbetet för likställighet inom stadens socialtjänst, för såväl politiker som verksamheterna att ta del av, besluta och planera utifrån.

Socialnämnden har samlat in och sammanställt statistikuppgifter och annan relevant information för följande verksamhetsområden: ekonomiskt bistånd, barn och unga, familjerätten, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck, missbruk och beroende, hemlöshet, socialpsykiatri och funktionsnedsättning.

Innehåll

Barn och unga	3
Sammanfattning	3
Om statistiken	3
Anmälningar, utredningar och insatser	3
Anmälningar och inledda utredningar	3
Ansökan om stöd	13
Utredningstider	14
Öppenvårdsinsatser	16
Beviljade öppenvårdsinsatser	17
Heldygnsvård	18
Särskilda ungdomshem (§ 12-hem)	18
Hem för vård eller boende (HVB)	19
Familjehem och jourhem	19
Skyddat boende för hedersutsatta ungdomar	19
Behandlingsfamilj	20
Stödboende	20
Vårdnadsöverflyttningar	20
Tvångsvård av barn och unga	21
Unga lagöverträdare	22
Yttranden	22
Ungdomsvård	23
Sluten ungdomsvård	24
Mellantvång	24
Ungdomsövervakning	24
Ungdomstjänst	24
Särskilt kvalificerad kontaktperson (SKKP)	25
Ensamkommande barn och unga	26
Ensamkommande barn från Ukraina	26
Antal ensamkommande barn har förändrats över tid	26
Nyttillkomna ensamkommande barn och unga	27
Aktuella ensamkommande barn samt placeringsformer	28

Barn och unga

Sammanfattning

- Under 2023 ökade antalet anmälningar om oro för barn och unga till socialtjänsten med cirka nio och en halv procent jämfört med föregående år och det är den största årliga ökning av antalet orosanmälningar sedan 2017.
- Cirka 70 procent av alla utredningar enligt 11 kap. 1 och 2 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL som inleddes 2023 avslutades inom fyra månader.
- Under 2023 ökade antalet domar om ungdomstjänst med 27 procent jämfört med föregående år.
- Antalet unga i staden som någon gång under året avtjänade påföljden lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, LSU, steg från fem personer 2022 till 13 personer 2023.
- Under 2023 låg antalet placeringar i heldygnsvård kvar på i stort sett samma nivå som under 2022.
- Under 2023 har det lägsta antalet ensamkommande barn under den senaste tioårsperioden sökt skydd i Sverige. Stockholm stad anvisades 41 barn. Inget av dessa barn var kvotflykting.¹

Om statistiken

Statistiken som redovisas i detta kapitel är hämtad från stadens verksamhetssystem Sociala system, Stockholm stads socialjour, Framtid Stockholm, Migrationsverket, Statistiska centralbyrån, frivården samt Statens institutionsstyrelse.

Statistiken i kapitlet avser barn i åldrarna noll till 17 år och i vissa fall unga upp till 21 år. Antal under fyra redovisas i regel inte.

Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnder har bildat Järva stadsdelsnämnd samt Norrmalm och Östermalm stadsdelsnämnder har bildat Norra innerstadens stadsdelsnämnd. Båda sedan juli 2023. Siffror för 2021 och 2022 är därför sammanlagda.

Anmälningar, utredningar och insatser

Anmälningar och inledda utredningar

Ett ärende kan aktualiseras hos socialtjänsten på olika sätt, genom anmälan, ansökan eller information på annat sätt.² Socialtjänstens kännedom om att ett barn kan behöva stöd eller skydd kommer främst genom anmälningar som kommer från andra myndigheter, aktörer samt från privatpersoner. Anställda på vissa myndigheter och i vissa verksamheter (exempelvis förskola, skola, polismyndigheten, hälso- och sjukvård och tandvård) är skyldiga enligt lag att genast anmäla till socialnämnden om de i sitt arbete misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § SoL).

¹ Kvotflyktingar är personer runt om i världen som kommer till Sverige med hjälp av Migrationsverket och FN:s flyktingorganisation UNHCR, ofta från flyktingläger.

² Se 11 kap. 1 § SoL. Med information på annat sätt menas att ett ärende kan uppkomma enligt SoL som inte är ansökan eller anmälan exempelvis genom begärande om yttrande, meddelande från myndighet eller socialtjänstens egna iakttagelser.

När det gäller unga personer, det vill säga den som fyllt 18 men inte 21 år, finns inte någon generell skyldighet att anmäla oro. Socialnämndens möjlighet att inleda en utredning skiljer sig också åt beroende på om det gäller ett barn (noll till 17 år) eller en ung person (18–20 år). För barn som kan vara i behov av skydd eller stöd har socialnämnden ett långtgående utredningsansvar och kan inleda och genomföra en utredning oberoende av vårdnadshavarens eller barnets inställning. När det gäller en ung person kan socialnämnden i regel inte inleda någon utredning eller vidta några åtgärder om den unge inte vill ha någon hjälp. Det finns dock situationer när socialtjänsten måste agera oberoende om den unge samtycker eller inte. Så är fallet om den unge behöver vårdas enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU eller enligt lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Ansökningar från enskilda om stöd från socialtjänsten ska alltid föranleda en utredning där behovet bedöms, och är inte medräknade i tabell 3:1. Ansökningar redovisas i tabellerna 3:9 och 3:10. Med *utredning* avses utredning inom den myndighetsutövande sociala barn- och ungdomsvården.

Tabell 3:1 Antal och andel inkomna anmälningar och inledda utredningar totalt samt uppdelat på kön 2014–2023.

År	Antal inkomna anmälningar	Antal inledda utredningar*	Andel inledda utredningar* (%)	Flickor	Pojkar
2014	17 701	9 593	54	4 262	5 331
2015	21 926	13 012	59	5 038	7 974
2016	21 907	12 138	55	5 563	6 575
2017	26 453	13 866	52	5 957	7 909
2018	28 597	16 040	56	7 131	8 909
2019	31 957	18 113	57	8 160	9 953
2020	35 035	20 102	57	8 842	11 260
2021	35 531	20 918	59	9 473	11 445
2022	36 452	20 988	58	9 321	11 667
2023	39 886	23 369	59	10 510	12 859

Källa: Sociala system.

*Anmälningar som hanterats inom ramen för utredning antingen genom att ny utredning inletts eller genom att anmälan kopplats till (tillförts) en pågående utredning.

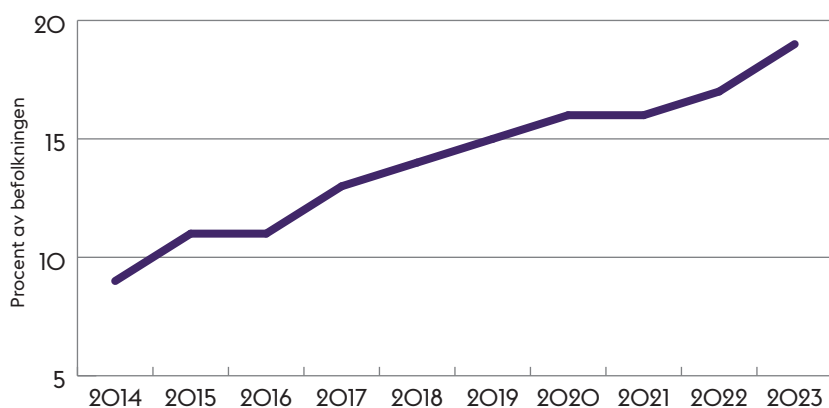
Under 2023 inkom totalt 39 886 anmälningar för barn och unga i åldrarna noll till 20 år. Det innebär att antalet anmälningar ökade med cirka nio och en halv procent jämfört med föregående år då det inkom totalt 36 452 anmälningar. Detta är 3434 fler anmälningar 2023 jämfört med 2022 och det är den största årliga ökning av antalet orosanmälningar sedan 2017.

Sedan september 2023 har Stockholms stad infört möjligheten att göra en digital anmälan vid oro för barn. Digital orosanmälan kan göras både som tjänsteperson och som privatperson. Under fyra månader, september till och med december, inkom det över 3 500 orosanmälningar via den digitala tjänsten. Av dessa digitala orosanmälningar var över 1 700 från skolan och cirka 900 från privatpersoner. Socialstyrelsens kartläggning av orosanmälningar nationellt (2022) visar att införandet av e-tjänster bland annat har förbättrat tillgängligheten för både anmälningsskyldiga, andra anmälare och privatpersoner att lämna anmälningar. Socialstyrelsen menar att införandet av e-tjänster för anmälningar om barn kan vara en bidragande orsak till det ökade antalet anmälningar nationellt.³ Om möjligheten att göra en digital orosanmälan bidragit till ökningen av antal orosanmälningar i Stockholm stad är ännu för tidigt att analysera.

³ Anmälningar om barn som får illa eller misstänks fara illa 2021. Uppföljning och analys av utvecklingen. Socialstyrelsen; november 2022.

Den årliga ökningen av antalet anmälningar till socialtjänsten i Stockholms stad relaterar inte till motsvarande ökning av antal invånare i åldrarna noll till 20 år. I figur 3:1 redovisas andel inkomna orosanmälningar i förhållande till befolkningssmängd noll till 20 år. Då det ofta förekommer flera anmälningar för samma person motsvarar *inte* siffrorna andelen personer som det inkommit orosanmälan för. Däremot tydliggörs att det i Stockholm stad de senaste tio åren varit en ökning av orosanmälningar som inte endast handlar om ökad befolkningssmängd.

Figur 3:1 Andel inkomna anmälningar i relation till befolkning 0–20 år 2014–2023.

Källa: Sociala system.
*Avser medelbefolkning i åldersgruppen under året

Antalet anmälningar om oro för barn och unga till socialtjänsten fortsätter att öka från år till år. Under 2023 var det den största årliga ökningen sedan 2017.

Ett ökat antal anmälningar kan vara en signal om att fler barn far illa men det behöver inte vara så. Antalet anmälningar speglar även anmälningsbenägenheten (toleransnivån för risker som barn och unga utsätts för) i samhället.⁴

En av förklaringarna till att anmälningar om oro för barn och unga ökat de senaste tio åren är sannolikt en ökad medvetenhet om barns rättigheter bland anmälningsskyldiga och andra uppgiftslämnare. Många myndigheter och organisationer har haft fokus på frågor om barns rättigheter och utvecklat sitt arbete utifrån ett barnperspektiv inför och efter det att barnkonventionen blev lag 2020.

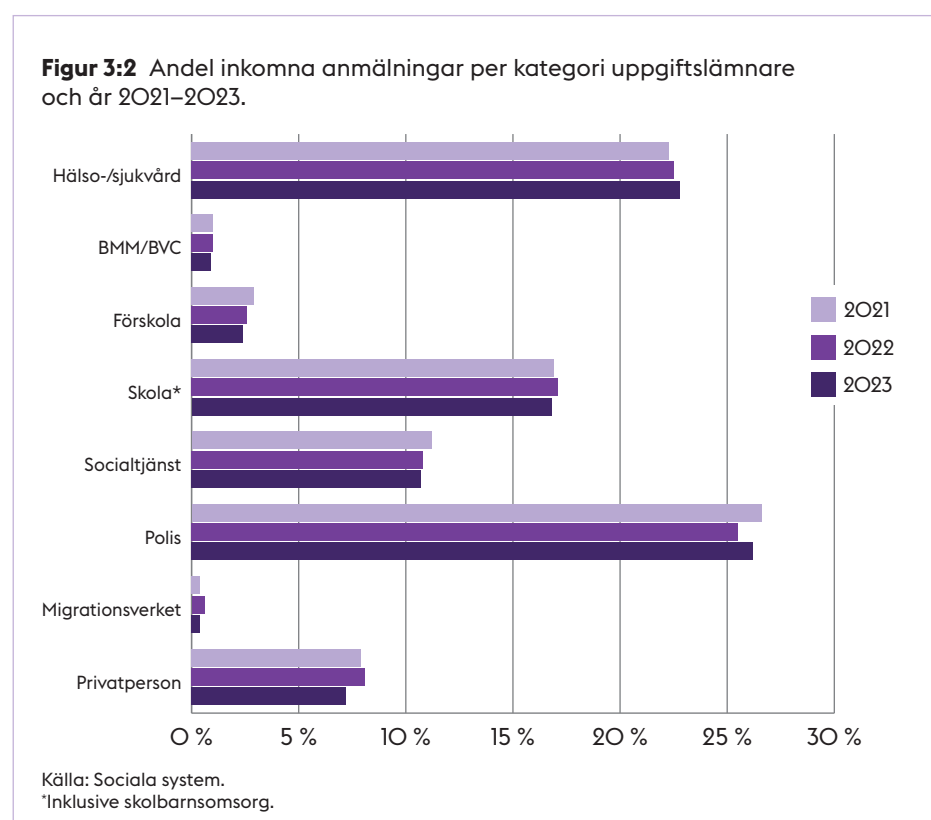
De satsningar som gjorts de senaste åren på att utveckla samverkan mellan socialtjänsten, skolan, polismyndigheten och hälso- och sjukvården kan sannolikt ha bidragit till en ökning av antal anmälningar till socialtjänsten. En förbättrad samverkan kan medföra ökad kunskap om anmälningsskyldighet samt ett ökat ömsesidigt förtroende mellan socialtjänsten och olika samverkansaktörer.

I Socialstyrelsens kartläggning av anmälningar som kom in under 2021 framkom att flera kommuner beskriver att ökningen av antalet anmälningar skulle kunna vara en konsekvens av att andra aktörer och huvudmän inte förmår möta barns behov och ohälsa.⁵ Om barnens situation försämras med problem som hög skolfrånvaro eller psykisk ohälsa tenderar det att ge upphov till anmälningar till socialtjänsten. Detta trots att problemen (svårigheter att klara skolan, frånvaro från skolan eller långa köer till barn och ungdomspsykiatri, BUP) egentligen faller utanför socialtjänstens ansvarsområde om det inte samtidigt finns en social problematik eller annan oro kopplat till barnet.

⁴ Anmälningar till socialtjänsten om barn och unga – En undersökning om omfattning och regionala skillnader. Socialstyrelsen; 2012.

⁵ Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021. Uppföljning och analys av utvecklingen. Socialstyrelsen; november 2022.

I figur 3:2 redovisas andelen anmälningar från de vanligaste uppgiftslämnarna för år 2021 till 2023.

Figur 3:2 visar att de tre vanligaste uppgiftslämnarna; polismyndigheten, hälso- och sjukvården och skolan tillsammans stod för 66 procent av alla anmälningar om oro för barn och unga till socialtjänsten i Stockholms stad under 2023. Den sammanlagda andelen anmälningar från dessa tre uppgiftslämnare har i stort sett likadan ut under de tre senaste åren. Överlag är det relativt oförändrat vad gäller andel anmälningar från de olika uppgiftslämnarna. En viss skillnad finns gällande polismyndighetens orosanmälningar som har ökat i andel samt från privatpersoner som har minskat i andel. Under 2023 liksom under 2022 var polismyndigheten den vanligaste uppgiftslämnaren. Vad gäller *antalet* orosanmälningar som polismyndigheten gjort till socialtjänsten i Stockholm stad har de ökat från 9 296 (2022) till 10 455 (2023) vilket motsvarar en ökning med elva procent. Även från skolan har antalet anmälningar ökat under 2023 till 6 699 vilket är 470 fler än 2022. När det gäller förskolan är antalet anmälningar i stort sett oförändrat under 2023 (953) från 2022 (936).

Av figur 3:2 framgår också att anmälningsskyldiga som kan upptäcka omsorgsbrister bland de yngsta barnen, exempelvis personal på förskola, barnavårdscentraler (BVC) eller barnmorskemottagningar (BMM) endast stått för en liten andel av anmälningarna till socialtjänsten under åren 2021–2023.

I tabell 3:2 redovisas antalet anmälningar som inkommit totalt och per stadsdelsnämnd samt hur stort antal av dessa som hanterats i en utredning. När en utredning pågår samtidigt som en eller flera nya anmälningar inkommer kan dessa tillföras (kopplas) till den pågående utredningen, utan att något nytt beslut fattas om att inleda en utredning. En utredning kan följaktligen omfatta flera anmälningar.

Tabell 3:2 Antal anmälningar per stadsdelsnämnd samt antal av dessa som hanterats i en utredning, totalt samt fördelat på kön 2023.

Stadsdelsnämnd	Antal invånare 0–20*	Antal anmälningar	Antal inledda eller kopplade utredningar**	Antal inledda utredningar***	Flickor	Pojkar
Järva	24 763	5 110	3 194	1 226	1 426	1 768
Hässelby-Vällingby	20 063	4 503	2 758	1 138	1 218	1 540
Bromma	19 995	2 947	1 604	510	802	802
Kungsholmen	11 387	1 337	604	195	247	357
Norra Innerstaden	26 582	2 906	1 687	664	840	847
Södermalm	22 830	2 943	1 404	502	623	781
Enskede-Årsta-Vantör	23 857	6 128	3 776	1 210	1 711	2 065
Skarpnäck	10 667	1 636	755	297	358	397
Farsta	14 667	4 117	2 141	615	908	1 233
Hägersten-Älvsjö	29 725	5 518	3 682	1 056	1 632	2 050
Skärholmen	9 341	2 741	1 764	569	745	1 019
Totalt i staden	214 755	39 886	23 369	7 982	10 510	12 859

Källa: Sociala system.

* Avser medelbefolkningen för helåret i åldersgruppen 0 till 20 år.

** Antalet anmälningar som hanterats inom ramen för utredning antingen genom att ny utredning inleddes eller genom att anmälan kopplats till en pågående utredning.

*** Antal utredningar som inleddes av de anmälningar som avsåg barn som inte redan omfattades av en pågående utredning.

Det är stora skillnader mellan antal anmälningar som mottogs i respektive stadsdelsnämnd under 2023. Socialstyrelsens kartläggning av anmälningar avseende oro för barn visar att antal anmälningar per barn är väsentligt högre i kommuner i vilka befolkningen har låga inkomster och svag arbetsmarknadsanknytning, jämfört med kommuner med högre socioekonomisk status.⁶ Som framgår av tabell 3:2 gäller sambandet även i Stockholms stad där det inkom betydligt färre anmälningar till stadsdelsnämnderna i innerstaden jämfört med i ytterstaden trots liknande invånarantal.

En anmälan ska göras vid misstanke om att ett barn far illa. Det innebär i praktiken att en anmälan inte alltid är detsamma som att ett barn *faktiskt* far illa. Vid anmälningar om oro för ett barn ska socialtjänsten göra en förhandsbedömning, det vill säga bedöma om en utredning ska inledas eller inte.

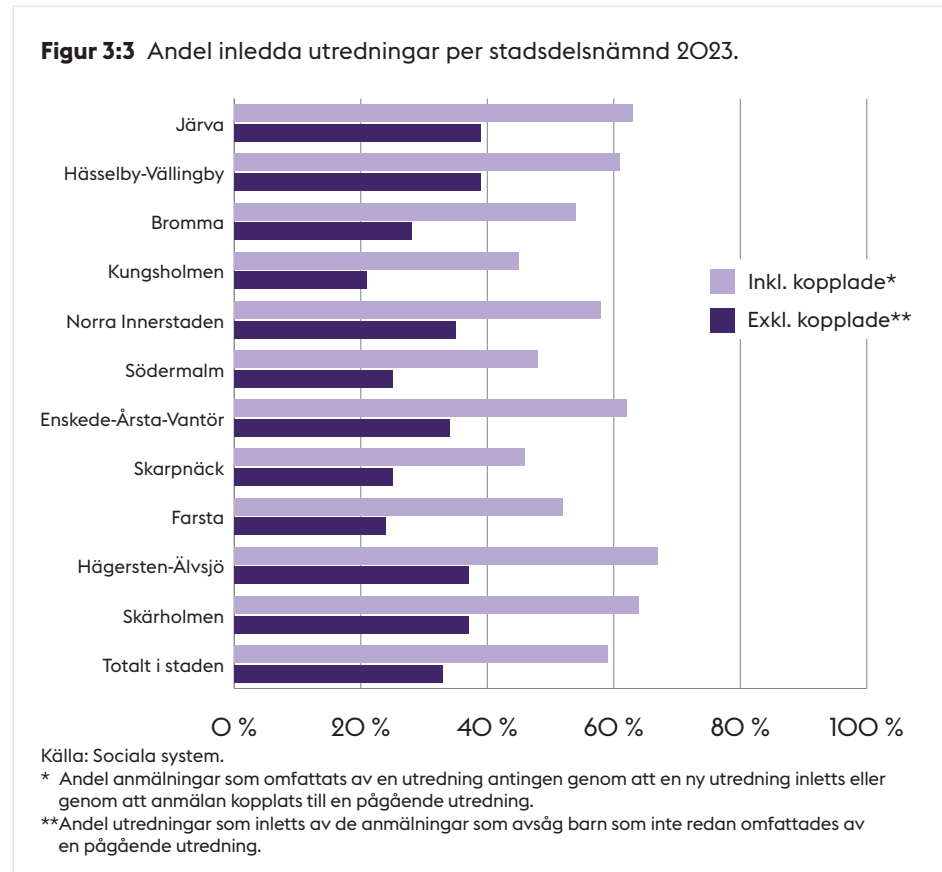
Under 2023 resulterade 7 982 anmälningar i ett beslut om att inleda en ny utredning.⁷ Detta är så gott som oförändrat i förhållande till antalet året innan (7 989 under 2022). Det som förändrats under året är att cirka 2 400 fler orosanmälningar under 2023 jämfört med 2022 har kopplats till en redan pågående utredning. Detta indikerar att flera olika anmälare uppmärksammar samma barn. Under 2023 har det inkommit cirka 1 000 fler anmälningar jämfört med 2022 som lett till ett beslut om att inte inleda utredning.

⁶ Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021.

Uppföljning och analys av utvecklingen. Socialstyrelsen; november 2022.

⁷ Samma barn kan ha utretts flera gånger under året. Siffran motsvarar därför inte antalet barn som utreddes 2023.

Figur 3:3 visar andelen utredningar som inleddes totalt i staden och i respektive stadsdelsnämnd under 2023. I stapeln ”Andel inledda eller kopplade utredningar” redovisas andel anmälningar som hanterades genom att en ny utredning inleddes eller genom att anmälan kopplades till en pågående utredning. I stapeln ”Exklusive kopplade” redovisas andelen utredningar som inleddes av de anmälningar som avsåg barn som inte redan omfattades av en pågående utredning.

I Stockholm stad 2023 hanterades 59 procent av alla orosanmälningar i en utredning, antingen genom att en ny utredning inleddes eller genom att anmälan tillfördes en redan pågående utredning.

Det är skillnad mellan stadsdelsnämnderna vad gäller andel anmälningar som hanterades i en utredning. Statistiken visar att skillnader även förekommer mellan stadsdelsnämnder med liknande socioekonomiska förhållanden. Se vidare i tabell 3:7b om vilken problematik som lett till att utredning inleddes i respektive stadsdelsnämnd.

Totalt för staden var andelen anmälningar för barn och unga (noll till 20 år) som hanterades i en utredning, antingen genom att anmälan kopplades till en pågående utredning eller genom att en ny utredning inleddes, 59 procent under 2023. Denna andel har ökat med fem procent under den senaste tioårsperioden. År 2014 var andelen 54 procent.

I Socialstyrelsens nationella kartläggning (2022) framkommer att av de anmälningar som togs emot i Sverige under 2021 gällande barn mellan noll till 17 år hanterades 55 procent i en utredning. Av de anmälningar som under 2021 avsåg barn i landet som inte redan var aktuella i en pågående utredning ledde 29 procent till att en utredning inleddes.⁸

Under 2023 ledde 33 procent av de anmälningar som avsåg barn och unga (noll till 20 år), som inte redan var aktuella i en utredning, till att en ny utredning inleddes i Stockholms stad. Motsvarande andel för 2022 var 34 procent.

⁸ Anmälningar om barn som får illa eller misstänks fara illa 2021. Uppföljning och analys av utvecklingen. Socialstyrelsen; november 2022.

Tabell 3:3 Andel barn och unga där anmälan lett till utredning i relation till befolkningen totalt samt uppdelat på åldersgrupp och stadsdelsnämnd 2023.

Stadsdelsnämnd	0–5 år (%)	6–12 år (%)	13–14 år (%)	15–17 år (%)	18–20 år (%)	Samtliga (%)
Järva	5,0	7,3	5,5	10,3	2,5	6,2
Hässelby-Vällingby	6,4	7,7	6,6	10,4	1,7	6,7
Bromma	2,7	4,6	3,1	5,6	0,5	3,4
Kungsholmen	1,4	2,8	2,5	3,5	0,7	2,1
Norra Innerstaden	1,7	4,5	2,7	5,0	0,9	2,9
Södermalm	1,9	4,0	3,1	4,6	0,9	2,9
Enskede-Årsta-Vantör	4,5	8,2	6,3	9,5	2,4	6,3
Skarpnäck	2,1	4,4	3,9	5,3	1,6	3,4
Farsta	3,8	6,5	5,5	8,7	2,6	5,4
Hägersten-Älvsjö	3,5	5,2	4,4	7,2	1,7	4,4
Skärholmen	7,1	10,2	7,7	11,5	3,6	8,2
Totalt i staden	3,4	5,8	4,5	7,4	1,6	4,6

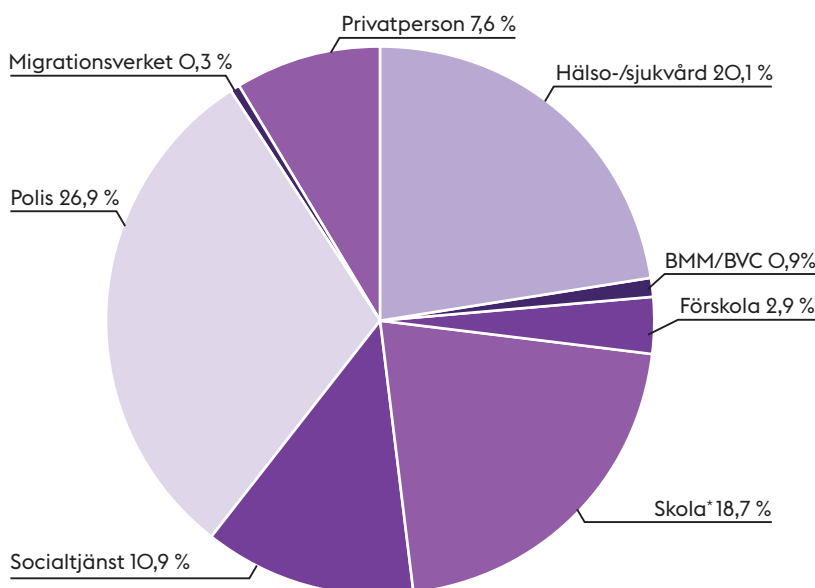
Källa: Sociala system.

Tabellen avser barnet eller den ungas ålder vid årets slut samt avser anmälningar som lett till att en ny utredning inletts eller kopplats till en pågående utredning.

Tabell 3:3 visar att 4,6 procent av alla barn och unga i Stockholms stad mellan noll till 20 år aktualiserades för en utredning under 2023. Barn mellan noll och fem år aktualiserades i lägre utsträckning för utredning än barn i åldern sex till 17 år. Barn i åldern 15 till 17 år aktualiserades i högre utsträckning än barn och unga i övriga åldersgrupper. Så här har det sett ut de senaste åren. Av stadens unga i åldern 18–20 år aktualiserades 1,6 procent för utredning. För denna åldersgrupp skiljer sig socialtjänstens lagstadgade möjlighet att inleda utredning jämfört med möjligheten när det gäller minderåriga.

Tabell 3:3 synliggör även att skillnaden mellan stadsdelsnämnderna är stora när det gäller andel unika barn som 2023 aktualiseras för en utredning. I innerstadens stadsdelsnämnder berördes mellan två till tre procent av alla mellan noll till 20 år av en utredning. För barn och unga i samma åldersgrupp i ytterstadens stadsdelsnämnder handlade det om cirka sex till åtta procent som under 2023 aktualiserades för en utredning.

Figur 3:4 Andel aktualiserade anmälningar per kategori uppgiftslämnare 2023.

Källa: Sociala system.
*Inklusive skolbarnsomsorg.

Under 2023 berördes drygt 4,5 procent av alla barn och unga mellan 0–20 år i Stockholms stad av en utredning inom den myndighetsutövande sociala barn- och ungdomsvården.

Polismyndigheten är den vanligaste uppgiftslämnaren sett till de anmälningar som lett till att utredning inletts. Andra vanliga uppgiftslämnare när en utredning inletts är hälso- och sjukvård och skola. Tillsammans är polismyndigheten, skola och hälso- och sjukvård uppgiftslämnare vid cirka 66 procent av anmälningarna som lett till att utredning inletts. Detta motsvarar samma andel som de orosanmälningar som dessa uppgiftslämnare gjort totalt sett.

Tabell 3:4 Antal anmälningar som lett till utredning utifrån problematik hos förälder eller vårdnashavare, uppdelat på uppgiftslämnare och anmälningsorsak 2023.

Problematic hos föräldrar eller vårdnashavare								
Uppgiftslämnare	Fysiska övergrepp mot barn	Psykiska övergrepp mot barn	Vanvård/försum-melse	Våld inom familjen/närstående	Relations-konflikt inom familjen	Alkohol-/drogmissbruk	Heders-relaterad problem-atik	Övrigt**
Skola	598	168	433	552	299	168	31	133
Fritids (Skolbarns-omsorg)	16	*	14	20	4	*	0	*
Förskola	193	16	100	216	66	35	*	32
Socialtjänst	146	105	377	660	275	305	48	311
Polis	191	93	215	868	462	670	27	473
BMM/BVC	12	*	63	42	21	25	0	24
Hälso- och sjukvård	161	99	374	444	381	825	16	999
Privatperson	136	125	315	247	395	256	10	241
Övriga uppgiftslämnare	180	143	531	405	321	368	24	358

Källa: Sociala system.

* Antal under 4 redovisas ej.

** Övrigt avser misstanke om sexuella övergrepp mot barn, psykisk ohälsa/funktionshinder, funktionsnedsättning, kriminalitet, annat skäl.

Överlag anmäldes oro för fysiska övergrepp i större utsträckning än oro för psykiska övergrepp, vilket kan bero på att psykiska övergrepp ofta är svårare att identifiera och kan ge upphov till en mängd olika symptom hos barn och unga.

Tabell 3:5 Antal anmälningar som lett till utredning utifrån egna svårigheter hos barnet, uppdelat på uppgiftslämnare och anmälningsorsak 2023.

Egna svårigheter hos barnet						
Uppgiftslämnare	Skolsociala problem	Beteende-problem	Förseelse/annan brottslighet	Alkohol-/drogmissbruk	Psykisk ohälsa	Övrigt**
Skola	1155	672	83	122	393	116
Fritids (Skolbarnsomsorg)	*	8	0	*	*	*
Förskola	6	31	0	0	6	5
Socialtjänst	41	170	57	92	84	63
Polis	62	1363	1126	631	157	153
BMM/BVC	0	*	0	*	*	6
Hälso- och sjukvård	121	220	12	416	661	95
Privatperson	47	102	16	40	95	34
Övriga uppgiftslämnare	93	247	89	312	179	66

Källa: Sociala system.

* Antal under 4 redovisas ej.

** Övrigt avser misstanke om sexuella övergrepp mot barn, psykisk ohälsa/funktionshinder, funktionsnedsättning, kriminalitet, annat skäl samt annat missbruk.

När det gäller anmälningar avseende svårigheter hos barnet självt följer anmälningsorsakerna i stort sett de yrkesverksammas profession. Detta märks genom att skolan i störst utsträckning anmäler oro för skolsociala problem, polismyndigheten för beteendeproblem, förseelser eller annan brottslighet och hälso- och sjukvården för psykisk ohälsa.

Noterbart är att skolan, liksom föregående år, gör relativt många anmälningar gällande psykisk ohälsa, men även att polismyndighetens anmälningsfrekvens gällande beteendeproblem ökat med drygt 40 procent sedan 2022.

Tabell 3:6a Antal anmälningar som lett till utredning utifrån problematik hos föräldrar eller vårdnadshavare uppdelat per stadsdelsnämnd och anmälningsorsak 2023.

Problematik hos förälder eller vårdnadshavare								
Stadsdelsnämnd	Fysiska övergrepp mot barnet	Psykiska övergrepp mot barnet	Vanvård/försum-melse	Våld inom familjen/närstående	Relations-konflikt inom familjen	Alkohol-/drogmiss-bruk	Heders-relaterad problematik	Övrigt**
Järva	210	41	327	395	166	230	52	231
Hässelby-Vällingby	160	42	130	342	196	205	23	193
Bromma	144	72	220	315	131	218	7	175
Kungsholmen	41	24	69	66	69	73	*	66
Norra Innerstaden	189	102	144	326	269	230	8	186
Södermalm	103	63	104	238	268	211	*	179
Enskede-Årsta-Vantör	129	109	457	747	326	512	20	424
Skarpnäck	60	42	46	98	94	75	4	116
Farsta	177	71	216	218	186	217	19	310
Hägersten-Älvsjö	250	157	558	496	383	501	13	540
Skärholmen	170	30	151	213	136	181	7	154

Källa: Sociala system.

* Antal under 4 redovisas ej.

** Övrigt avser misstanke om sexuella övergrepp mot barn, psykisk ohälsa/funktionshinder, funktionsnedsättning, kriminalitet, annat skäl.

Tabell 3:6a visar antalet anmälningar som inneburit att utredning enligt 11 kap. 1 § SoL inletts, sorterat på stadsdelsnämnder och anmälningskategorier. Tabellen anger inte samtliga anmälningar som inkommit i respektive stadsdelsnämnd utan enbart de som lett till att utredning inletts.

Tabell 3:6b Andel anmälningar som lett till utredning utifrån problematik hos föräldrar eller vårdnadshavare uppdelat per stadsdelsnämnd och anmälningsorsak 2023.

Problematik hos förälder eller vårdnadshavare (%)								
Stadsdelsnämnd	Fysiska övergrepp mot barnet	Psykiska övergrepp mot barnet	Vanvård/försum-melse	Våld inom familjen/närstående	Relations-konflikt inom familjen	Alkohol-/drogmiss-bruk	Heders-relaterad problematik	Övrigt*
Järva	13	2	20	24	10	14	3	14
Hässelby-Vällingby	12	3	10	26	15	16	2	15
Bromma	11	6	17	25	10	17	1	14
Kungsholmen	10	6	17	16	17	18	0	16
Norra Innerstaden	13	7	10	22	19	16	0	13
Södermalm	9	5	9	20	23	18	0	15
Enskede-Årsta-Vantör	5	4	17	27	12	19	1	16
Skarpnäck	11	8	9	18	18	14	1	22
Farsta	13	5	15	15	13	15	1	22
Hägersten-Älvsjö	9	5	19	17	13	17	0	19
Skärholmen	16	3	14	20	13	17	1	15

Källa: Sociala system.

* Övrigt avser misstanke om sexuella övergrepp mot barn, psykisk ohälsa/funktionshinder, funktionsnedsättning, kriminalitet, annat skäl.

Tabell 3:6b visar fördelningen mellan anmälningsorsaker bland inledda utredningar per stadsdelsnämnd. För att exemplifiera med Järva stadsdelsnämnd: De anmälningar som lett till utredning utifrån misstanke om fysiska övergrepp mot barn utgör 13 procent av samtliga utredningar som aktualiserats utifrån någon svårighet hos föräldrar eller vårdnadshavare i Järva stadsdelsnämnd.

Bland inledda utredningar utgör våld inom familjen den anmälningskategori som är störst i staden som helhet.

Tabell 3:7a Antal anmälningar som lett till utredning utifrån egna svårigheter hos barnet, uppdelat på stadsdelsnämnd och anmälningsorsak 2023.

Stadsdelsnämnd	Egna svårigheter hos barnet					
	Skolsociala problem	Beteende-problem	Förseelse/ annan brottslighet	Alkohol-/ narkotika-missbruk	Psykisk ohälsa	Övrigt*
Järva	182	352	171	223	168	154
Hässelby-Vällingby	138	211	81	108	126	38
Bromma	119	158	71	92	161	32
Kungsholmen	42	59	43	65	51	15
Norra Innerstaden	122	148	80	176	204	27
Södermalm	108	155	88	112	111	35
Enskede-Årsta-Vantör	187	546	249	263	222	69
Skarpnäck	54	103	60	79	66	22
Farsta	174	379	224	214	134	31
Hägersten-Älvsjö	216	441	207	209	258	90
Skärholmen	186	264	109	75	77	34

Källa: Sociala system.

*Övrigt avser misstanke om annat missbruk eller annat skäl.

Tabell 3:7a visar antalet anmälningar per stadsdelsnämnd utifrån egna svårigheter hos barn och unga. Fler anmälningar kommer till ytterstadens stadsdelsnämnder jämfört med innerstadens stadsdelsnämnder.

Tabell 3:7b Andel anmälningar som lett till utredning utifrån egna svårigheter hos barnet, uppdelat på stadsdelsnämnd och anmälningsorsak 2023.

Stadsdelsnämnd	Egna svårigheter hos barnet (%)					
	Skolsociala problem	Beteende-problem	Förseelse/ annan brottslighet	Alkohol-/ narkotika-missbruk	Psykisk ohälsa	Övrigt*
Järva	15	28	14	18	13	12
Hässelby-Vällingby	20	30	12	15	18	5
Bromma	19	25	11	15	25	5
Kungsholmen	15	21	16	24	19	5
Norra Innerstaden	16	20	11	23	27	4
Södermalm	18	25	14	18	18	6
Enskede-Årsta-Vantör	12	36	16	17	14	4
Skarpnäck	14	27	16	21	17	6
Farsta	15	33	19	19	12	3
Hägersten-Älvsjö	15	31	15	15	18	6
Skärholmen	25	35	15	10	10	5

Källa: Sociala system.

*Övrigt avser misstanke om annat missbruk eller annat skäl.

Tabell 3:7b redovisar de olika anmälningsskatterna och hur stor andel de utgör av de utredningar som inleddes. För att exemplifiera med Södermalms stadsdelsnämnd: De anmälningar som lett till utredning inom Södermalms stadsdelsnämnd utifrån skolsociala problem hos barn och unga utgör 18 procent av samtliga utredningar som aktualiserats utifrån någon egen svårighet hos barnet självt.

Tabell 3:8 Antal anmälningar och antal dagar till beslut 2023.

Utfall för anmälan	Antal dagar till beslut 2023				
	1–3 dagar	4–14 dagar	15–21 dagar	22+ dagar	Totalt
Utredning inledd	3 552	3 054	1 027	339	7 972
Kopplad anmälan	9 483	4 102	1 009	718	15 312
Beslut inte inledda utredning	1 348	7 867	4 617	2 059	15 891
Ej behandlad info	0	0	0	711	711
Totalt i staden	14 383	15 023	6 653	3 827	39 886

Källa: Sociala system.

Vid en anmälan om oro för ett barn ska socialtjänsten efter en omedelbar skyddsbedömning fatta beslut om en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas eller inte. Ett sådant beslut ska fattas skyndsamt och senast 14 dagar från det att anmälan tagits emot. I vissa undantagsfall kan det finnas giltiga skäl att denna tidsgräns överskrids. Om socialtjänsten bedömer att sådana skäl föreligger ska dessa beslut vara väl motiverade och orsaken framgå tydligt av den skriftliga dokumentationen.

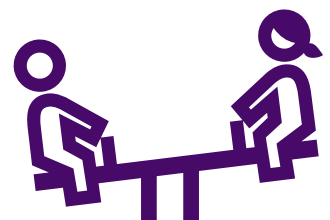
Det inkommer många orosanmälningar för barn där det redan pågår en utredning. Dessa kopplas då till den befintliga utredningen. I tabell 3:8 redovisas samtliga anmälningar som kommit in till staden under 2023 samt hur lång tid det tagit att fatta beslut om en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska inledas eller inte. Tidsförloppet är uppdelat i olika intervall, från 1-3 dagar till mer än 22 dagar.

Under 2023 inkom 39 886 anmälningar till Stockholms stad och majoriteten av dessa behandlades inom den lagstadgade tiden. I drygt 11 000 anmälningar har socialtjänsten väntat längre än 14 dagar med att fatta beslut och i 3 827 av dessa länge än 22 dagar. Jämfört med föregående år är andelen anmälningar där beslut fattats inom 14 dagar högre. De 711 anmälningar som återfinns i raden *Ej behandlad info* är anmälningar där det efter 30 dagar ännu inte fattas något beslut.⁹

Ansökan om stöd

En ansökan om stöd kan göras av ett barns vårdnadshavare eller av barnet självt efter att barnet fyllt 15 år. Från och med den 1 juli 2023 har socialtjänsten också möjlighet att bevilja vissa öppna insatser, såsom kontaktperson samt särskilt kvalificerad kontaktperson, till barn som fyllt 12 år utan vårdnadshavares samtycke. Barnet själv måste samtycka till insatsen och bestämmelserna regleras i 3 kap. 6 a-b § SoL.

En ansökan kan vara muntlig eller skriftlig och socialtjänsten ska som huvudregel inleda utredning när en person ansöker om stöd. Ibland kan det vara otydligt om en person ansökt eller ej och i dessa situationer är det socialtjänstens ansvar att ta reda på om avsikten varit att göra en ansökan eller inte. När en ansökan kommer in i en redan pågående utredning kopplas den, liksom anmälningar, till den existerande utredningen.

⁹ Statistiken beträffande inkomna anmälningar tas ut den sista dagen i varje nästkommande månad. Kolumnen visar den totala summan över anmälningar som under året passerat minst 30 dagar utan att ett beslut fattats.

Tabell 3:9 Antal ansökningar totalt samt uppdelat på åldersgrupp och kön 2023.

Ålder	Flickor/kvinnor	Pojkar/män	Totalt
0–5 år	17	23	40
6–11 år	53	62	115
12–14 år	35	30	65
15–17 år	58	37	95
18–20 år	147	143	290
Totalt	310	295	605

Källa: Sociala system.

Under 2023 inkom 605 ansökningar gällande barn och unga noll till 20 år vilket är ett något lägre antal än 2022 då 612 ansökningar inkom. Av dessa ansökningar rörde cirka 51 procent flickor eller unga kvinnor och cirka 49 procent pojkar eller unga män. Ansökningarna är således nästan jämt fördelade mellan könen. Det är något vanligare att ansöka om stöd i de äldre åldersgrupperna vilket delvis kan bero på att en myndig person behöver ansöka på nytt för att behålla det stöd hen beviljats innan 18-årsdagen.

Det inkommer betydligt färre ansökningar än anmälningar gällande barn och unga. En tänkbar förklaring är att många familjer, istället för att ansöka om stöd, tar del av icke behovsprövade insatser.

Tabell 3:10 Antal ansökningar totalt samt uppdelat på kön och stadsdelsnämnd 2023.

Stadsdelsnämnd	Flickor/kvinnor	Pojkar/män	Totalt
Järva	44	36	80
Hässelby-Vällingby	36	38	74
Bromma	13	10	23
Kungsholmen	16	12	28
Norra Innerstaden	23	25	48
Södermalm	22	24	46
Enskede-Årsta-Vantör	49	41	90
Skarpnäck	23	24	47
Farsta	21	26	47
Hägersten-Älvsjö	22	30	52
Skärholmen	41	29	70
Totalt i staden	310	295	605

Källa: Sociala system.

Skillnaderna mellan stadsdelsnämnderna vad gäller antalet ansökningar följer samma mönster som för anmälningar. Det vill säga att det inkommer fler ansökningar i ytterstadens stadsdelsnämnder jämfört med i innerstadens stadsdelsnämnder, även om den faktiska skillnaden är relativt liten.

Utredningstider

Det är viktigt ur flera aspekter att utredningar avseende barns behov av stöd och skydd slutförs inom de lagstadgade fyra månaderna. Ett utdraget utredningsförfarande minskar rättssäkerheten för den enskilde och kan samtidigt orsaka ett minskat förtroende för socialtjänsten. En fördröjd utredning kan även leda till att insatser som barnet bedöms vara i behov av försenas.

Det är möjligt att initiera insatser under utredningstiden om det står klart att barnet, den unge eller familjen efterfrågar det samt om socialtjänsten bedömer att behov finns. I många fall krävs emellertid en fullständig utredning för att socialtjänsten ska kunna göra en välgrundad analys och bedömning av barnets behov för att kunna erbjuda rätt insats. Utredningar ska genomföras skyndsamt och slutföras inom fyra månader om det inte finns särskilda skäl att fatta beslut om förlängd utredningstid (11 kap. 2 § andra stycket SoL).

Tabell 3:11 Andel utredningar som pågått mer än 4 månader samt andel av dessa med beslut om förlängning 2021–2023.

Stadsdelsnämnd	Andel utredningar som pågått mer än 4 månader (%)			Därav med förlängningsbeslut, andel (%)		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Järva	21	26	32	17	29	15
Hässelby-Vällingby	24	25	29	16	26	35
Bromma	53	58	21	13	12	15
Kungsholmen	20	23	47	24	11	2
Norra Innerstaden	42	31	29	13	7	10
Södermalm	29	47	56	5	2	4
Enskede-Årsta-Vantör	24	23	33	18	11	6
Skarpnäck	21	25	25	5	10	14
Farsta	37	37	33	6	2	5
Hägersten-Älvsjö	44	42	49	8	10	9
Skärholmen	54	52	49	7	13	13
Totalt i staden	33	34	36	11	13	12

Källa: Sociala system.

Tabellen avser utredningar med startdatum under perioden 1 januari till och med 30 juni och kan inte användas för helårsanalys.

Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder har bildat Järva stadsdelsnämnd sedan juli 2023. Siffror för 2021 och 2022 är därför sammanlagda.
Norrmalm och Östermalm stadsdelsnämnder har bildat Norra innerstadens stadsdelsnämnd sedan juli 2023. Siffror för 2021 och 2022 är därför sammanlagda.

I första kolumnen i tabell 3:11 visas hur stor andel av samtliga utredningar som inletts under perioden första januari till 30 juni 2023 som pågått längre än fyra månader. Kolumnen är uppdelad på stadsdelsnämnd.

Tabellens andra kolumn visar i hur stor andel av dessa utredningar beslut om förlängd utredningstid fattats. Kolumnen är uppdelad på stadsdelsnämnd.

I staden totalt har drygt en tredjedel av alla utredningar som inleddes i stadsdelsnämnderna under 2023 pågått längre tid än fyra månader. I 12 procent av dessa har beslut om förlängd utredningstid fattats. Dessa siffror skiljer sig inte markant från hur det såg ut under 2021 och 2022.

Öppenvårdsinsatser

I Stockholms stad erbjuds ett flertal öppna insatser, främst av stadens stadsdelsnämnder, men också av socialnämnden, som står för mycket av den uppsökande, rådgivande och stödjande verksamheten. Många av stadens öppna insatser kräver ingen individuell behovsprövning, vilket bland annat gäller för kuratorssamtal och samtalsgrupper vid någon av stadens ungdomsmottagningar samt stödcentrum. Även råd- och stödsamtal från föräldrarådgivare och familjebehandlare, skolsociala team samt olika stödgruppsverksamheter som riktar sig till barn, unga och deras föräldrar erbjuds utan föregående individuell behovsprövning.

De insatser som föregås av utredning och beviljas med bistånd enligt av 4 kap. 1 § SoL verkställs oftast vid respektive stadsdelsnämnds egen öppenvård, alternativt vid socialnämndens tillhandahållna öppenvård. Med biståndsbedömda öppenvårdsinsatser avses bland annat:

Strukturerade öppenvårdsprogram för vård/behandling eller sysselsättning/social träning

Avser individuellt målinriktade program vilka är regelbundna, förutsägbara och begränsade i tid.

Personligt stöd

Avser personligt anpassat stöd och behandling till barn och unga som kan utföras av till exempel socialsekreterare eller familjebehandlare.

Kontaktperson

Avser en enskild person som utsetts av socialtjänsten med uppgift att hjälpa barn och unga avseende personliga angelägenheter.

Kontaktfamilj

Avser en enskild familj som utses av socialtjänsten med uppgift att ta emot barn och unga för regelbunden vistelse och för att finnas till hands i övrigt för barnet och hans närstående.

Särskilt kvalificerad kontaktperson

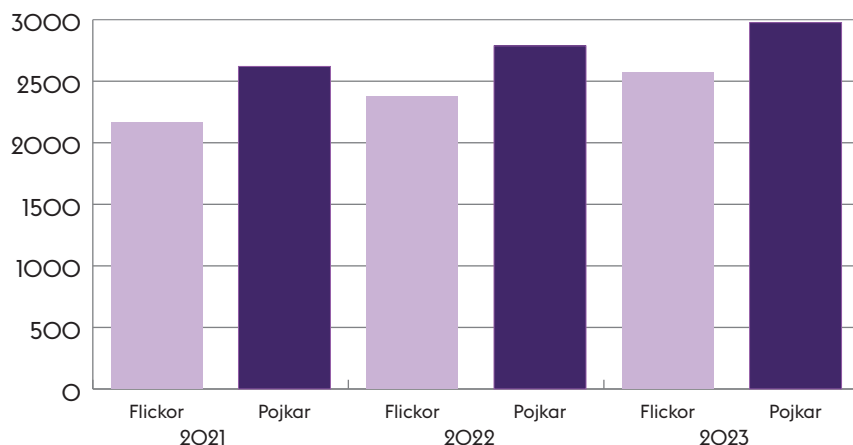
Person som utses av socialtjänsten och som bedöms ha relevant utbildning eller erfarenhet av arbete med barn och unga.

Kort strategisk familjeterapi

Brief Strategic Family Therapy (BSFT) är en manualbaserad metod för familjer med ungdomar som har missbruks- och beteendeproblem. Insatsen rekommenderas av Socialstyrelsen i kunskapsstödet *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott för barn 6–17 år*.¹⁰

¹⁰ Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6 – 17 år. Socialstyrelsen, november 2021.

Beviljade öppenvårdsinsatser

Figur 3:5 Antal beslutade öppenvårdsinsatser 2021–2023.

Källa: Sociala system.

En jämförelse mellan åren 2021 till 2023 visar att antalet barn och unga med beviljade öppenvårdsinsatser enligt 4 kap. 1 § SoL successivt ökat, både vad gäller flickor och pojkar. År 2023 beviljades 2 976 öppenvårdsinsatser till pojkar och 2 571 till flickor. Jämfört med 2022 är det en ökning med sju procent vad gäller pojkar och åtta procent vad gäller flickor.

Strukturerade öppenvårdsinsatser är den typ av insats som oftast beviljas i staden och familjebehandling är troligen den mest förekommande interventionen i denna kategori. Totalt deltog 3 557 barn och unga i någon form av strukturerad öppenvårdsinsats under 2023. Av dessa var 1 882 pojkar och 1 675 flickor. Jämfört med 2022 är detta en ökning på drygt elva procent vad gäller pojkar och nästan 15 procent vad gäller flickor. Antal barn och unga som 2023 beviljades insatsen personligt stöd var 488 personer vilket jämfört med 2022 är en minskning på cirka 20 procent för både pojkar och flickor.

Antalet barn och unga som beviljats kontaktfamilj eller kontaktperson har ökat jämfört med 2022, från 662 barn till 709 barn. Ökningen är cirka fem procent vad gäller flickor och drygt tio procent vad gäller pojkar.

År 2023 beviljades BSFT till 68 barn. Av dessa var 32 pojkar och 36 flickor.

Tabell 3:12 Antal beviljade öppenvårdsinsatser.

Stadsdelsnämnd	Egen regi	Köpta
Järva	917	143
Hässelby-Vällingby	654	49
Bromma	279	29
Kungsholmen	129	4
Norra Innerstaden	386	54
Södermalm	368	51
Enskede-Årsta-Vantör	611	82
Skarpnäck	245	4
Farsta	363	36
Hägersten-Älvsjö	690	35
Skärholmen	406	12
Totalt i staden	5 048	499

Källa: Sociala system.

Tabell 3:12 visar antalet beviljade öppenvårdsinsatser sorterat på stadsdelsnämnd samt om insatserna beviljats i stadens egen regi eller har köpts in från andra leverantörer. Av tabellen framgår att 5048 öppenvårdsinsatser beviljats antingen i stadsdelsnämndernas eller socialnämndens regi, medan 499 insatser köpts in från privata leverantörer.

Heldygnsvård

Tabell 3:13 Antal barn och unga som någon gång under året varit placerade i heldygnsvård fördelat på stadsdelsnämnd och placeringsform 2023.

Stadsdelsnämnd	§12-hem	HVB	Jourhem	Familjehem	Skyddat boende	Stöd-boende	Behandlings-familj
Järva	37	67	207	135	4	39	44
Hässelby-Vällingby	10	37	102	91	*	16	8
Bromma	*	11	34	38	○	8	*
Kungsholmen	*	7	14	8	○	4	○
Norra Innerstaden	5	13	25	19	○	14	*
Södermalm	*	13	39	37	*	17	10
Enskede-Årsta-Vantör	15	21	126	103	*	23	16
Skarpnäck	*	11	35	23	○	5	○
Farsta	14	22	42	34	○	25	20
Hägersten-Älvsjö	14	34	87	50	*	27	15
Skärholmen	7	27	90	54	*	17	10
Totalt i staden	110	263	801	592	12	195	128

Källa: Nyckeltal inrapporterade till SLK från stadsdelsnämndernas enheter för barn och unga.

*Antal under 4 redovisas ej.

Ensamkommande barn ingår inte i tabellen.

Under 2023 har cirka 1 900 unika barn och unga varit placerade enligt SoL och LVU utanför det egna hemmet. I siffran ingår barn och unga som varit placerade under hela året såväl som barn och unga som varit placerade enstaka dagar. Vidare ingår barn och unga som placerats under året liksom barn och unga som varit placerade sedan många år tillbaka. I tabellen ovan ingår inte ensamkommande barn och unga då dessa redovisas separat senare i detta kapitel.

Det höga antalet placeringar under åren 2015–2018 bedöms ha sin grund i den stora ökningen av antalet ensamkommande barn till Sverige under dessa år. I nedanstående siffror ingår ensamkommande barn och unga.

Särskilda ungdomshem (§ 12-hem)

För vård av barn och unga, som på grund av eget beteende enligt 3 § LVU, behöver stå under särskilt noggrann tillsyn finns det särskilda ungdomshem. Även barn och unga som vårdas med stöd av 2 § LVU eller SoL kan, i undantagsfall, vara inskrivna på särskilda ungdomshem. Behovet av sådana hem tillgodoses av staten. Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvarar för de särskilda ungdomshemmen. Under 2023 var 110 barn och unga från Stockholms stad placerade på ett särskilt ungdomshem. Motsvarande antal under 2022 var 105. Under den senaste tioårsperioden var antalet barn och unga placerade på särskilt ungdomshem som högst under 2019 (130) och som lägst år 2014 (77).

Hem för vård eller boende (HVB)

Med hem för vård eller boende avses ett hem som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med boende. En privat aktör måste ha tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva HVB. Detta gäller sedan april 2017 även för verksamhet som kommun genom entreprenadavtal överlåtit till enskild att utföra. Tillstånd behövs inte för sådan verksamhet som kommunen själv bedriver, men kommunen är skyldig att anmäla verksamheten till IVO. Antalet placerade barn och unga från Stockholms stad på HVB uppgick år 2023 till 285 personer. Motsvarande antal under 2022 var 322. Under den senaste tioårsperioden var antalet barn och unga placerade på HVB som högst 2017 (1 639) och som lägst 2023 (285).

Familjehem och jourhem

Familjehem är ett enskilt hem som på uppdrag av socialtjänsten tar emot barn för stadigvarande vård och fostran och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Ett familjehem kan vara ett hem inom barnets sociala nätverk eller ett hem där familjehemsföräldrarna inte känner barnet sedan tidigare. Alla familjehem ska utredas och godkännas av socialtjänsten.

Under 2023 var 659 barn och unga familjehemsplacerade av Stockholms stad, jämfört med 715 barn och unga under 2022. Av dessa 659 familjehemsplaceringar under 2023 var 98 nya placeringar. Under året lämnade 20 barn och unga sina familjehem för att flytta åter till en eller båda föräldrarna.

Under den senaste tioårsperioden var antalet barn och unga som placerades i familjehem som högst år 2016 (1 145) och som lägst 2023 (659).

Jourhem är ett enskilt hem som vid upprepade tillfällen tar emot barn för tillfällig vård och fostran på uppdrag av socialnämnden. Hemmet ska vara utrett av socialtjänsten och placeringen ska vara tidsbegränsad.

Under 2023 var 861 barn och unga från Stockholms stad placerade i jourhem. Detta kan jämföras med år 2022 då antalet barn och unga placerade i jourhem var 870. Under den senaste tioårsperioden var antalet barn och unga placerade i jourhem som högst 2017 (2 869) och som lägst 2014 (810).

Skyddat boende för hedersutsatta ungdomar

Stadsdelsnämnderna har gjort ett fåtal placeringar av unga i skyddat boende (HVB) på grund av hedersrelaterat våld och förtryck. Under år 2023 var tolv barn och unga från Stockholms stad placerade i ett skyddat boende jämfört med 15 personer under 2022. Under den senaste tioårsperioden var antalet barn och unga placerade i skyddat boende som högst 2018 (39) och som lägst 2020 (8).

Barn vars vårdnadshavare beviljats bistånd i form av skyddat boende på grund av våld, hot eller förtryck i nära relation, räknas enligt gällande lagstiftning som medföljande till sin vårdnadshavare. Inget placeringsbeslut fattas rörande medföljande barn. Från och med 1 april 2024 gäller nya bestämmelser om barn i skyddat boende som innebär att medföljande barn ska ha ett eget placeringsbeslut enligt SoL eller enligt den nya lagen, lag (2024:79) om placering av barn i skyddat boende.

Behandlingsfamilj

Vårdformen behandlingsfamilj bygger på den manualbaserade amerikanska behandlingsinsatsen Treatment Foster Care Oregon (TFCO) som har utvecklats vid Oregon Social Learning Center och använts i Sverige sedan början av 2000-talet. Insatsen rekommenderas av Socialstyrelsen i kunskapsstödet *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott för barn 6–17 år*.¹¹ I Sverige har vårdföretaget Humana ensamrätt i TFCO-metoden. Stockholms stad har även upphandlat företag som erbjuder en liknande förstärkt familjehemsplacering för barn och unga med allvarliga beteendeproblem. Insatsen används som ett alternativ till placering på institution där barn och unga i åldern 12–17 år med allvarliga beteendeproblem istället placeras i ett förstärkt familjehem. Ett behandlingsteam arbetar tillsammans med familjehemsföräldrarna, barnet eller den unga, den biologiska familjen och med skolan. Under året har stadsdelsnämnderna placerat 128 barn och unga i behandlingsfamilj. Motsvarande antal under 2022 var 88. Placeringsformen har redovisats i socialtjänst-rapporten sedan 2022.

Stödboende

Med stödboende avses en verksamhet som tar emot enskilda i åldern 16 till 20 år i ett eget boende med individanpassat stöd. Syftet med placeringsformen är att, under trygga former, träna och förbereda den unge för ett självständigt boende och vuxenliv. Stadsdelsnämnderna har under 2023 placerat 245 barn och unga i stödboende. Under 2022 placerades 298 barn och unga i stödboende. Under den senaste tioårsperioden var antalet barn och unga placerade i stödboende som högst 2017 (1 226) och som lägst 2023 (245).

Vårdnadsöverflyttningar

Efter två års placering i samma familjehem ska socialtjänsten särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning hos tingsrätten enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken (1949:381), FB till familjehemmet. Därefter ska vårdnadsfrågan övervägas årligen av socialnämnden. Syftet är att trygga familjehemsplacerade barns juridiska situation och minska risken för att barn som har rotat sig i sitt familjehem blir uppryckt från en miljö där de har funnit sig tillrätta och känner större trygghet och förankring än i sitt ursprungliga föräldrahem.

Vid en vårdnadsöverflyttning blir familjehemsföräldrarna särskilt förordnade vårdnadshavare för barnet. Antalet verkställda beslut om vårdnadsöverflyttning i Stockholms stad har varierat mellan 14 och 32 de senaste tio åren. Det högsta antalet vårdnadsöverflyttningar genomfördes år 2014 och det lägsta antalet år 2020. Under 2022 gjordes 24 vårdnadsöverflyttningar och motsvarande siffra för 2023 är 15. Barnet ska ha en så stark bindning till familjehemmet att en återförening mellan barnet och dess biologiska föräldrar ter sig orealistisk och att det är uppenbart bäst för barnet att det rådande förhållandet i familjehemmet får bestå. Familjehemsplaceringen upphör när vårdnaden har överflyttats till familjehemsföräldrarna, men socialtjänsten ska fortsatt erbjuda de särskilt förordnade vårdnadshavarna råd och stöd om de begär det. Särskilt förordnade vårdnadshavare är inte försörjningspliktiga gentemot barnet, som inte heller har arvsrätt gentemot familjehemmet. Placeringskommunen kan också erbjuda fortsatt skälig ersättning för barnets omkostnader till de särskilt förordnade vårdnadshavarna. Om ett behov av stöd till barnet uppstår vid en tidpunkt längre fram ska hjälp och stöd sökas i den kommun eller stadsdelsnämnd där barnet och de särskilt förordnade vårdnadshavarna är folkbokförda.

¹¹ Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6–17 år. Socialstyrelsen, november 2021.

Tvångsvård av barn och unga

LVU är en skyddslagstiftning som reglerar tvångsvård av barn och unga under 21 år och syftar till att samhället ska kunna fullgöra sin skyldighet att tillgodose barns och ungas behov av skydd, stöd och behandling. LVU är ett komplement till SoL när nödvändig vård inte kan genomföras med samtycke från barnet/den unge och dennes vårdnadshavare. Vård enligt LVU kan beslutas på grund av missförhållanden i barnets hem (2 § LVU) eller på grund av den unges eget beteende (3 § LVU).

Under åren 2016 till 2020 varierade antalet unika barn och unga i Stockholms stad som omhändertogs med stöd av LVU mellan 220 och 365. Åren 2021 och 2022 omhändertogs 292 respektive 301 barn och unga. Under 2023 har antalet unika omhändertagna barn och unga ökat till 313.

Tabell 3:14 Antal barn och unga med beslut enligt LVU under åren 2021–2023.

Ålder	2021	2022	2023
0–11 år	291	297	276
12–17 år	302	310	357
18–20 år	88	108	124
0–20 år	681	715	757

Källa: Sociala system.

Totalt har 757 barn och unga omfattats av någon form av beslut enligt LVU under 2023. I siffran ingår barn och unga som varit placerade enligt LVU under hela året såväl som barn och unga som varit placerade enligt LVU några enstaka dagar. Vidare ingår barn och unga som placerats enligt LVU under året såväl som barn och unga som varit placerade enligt LVU sedan många år tillbaka. Barn och unga som haft förebyggande insatser enligt 22 § LVU ingår också i statistiken. Motsvarande antal var 715 barn och unga under 2022. Andelen flickor och pojkar med beslut enligt LVU har varit relativt konstant under de senaste åren, drygt 40 procent flickor och cirka 60 procent pojkar. År 2023 uppgick andelen flickor till 41 procent och andelen pojkar till 59 procent och detsamma gällde för år 2022.

Tabell 3:15 Antal beslut enligt LVU.

Beslutsgrund LVU	2021	2022	2023
Ansökan: Miljö (2§)	150	134	169
Ansökan: Eget beteende (3§)	63	75	80
Ansökan 2§ + 3§	20	19	23
Omedelbart omhändertagande (6§)	245	262	258
Placering (11§)	552	572	598
Upphörande (21§)	180	183	186
Umgängesbegränsning (14§ 1p)	82	110	99
Hemlighållande av vistelseort (14§ 2p)	61	67	64
Flyttningsförbud (24-31§§)	*	22	34
Förebyggande insatser (22§)	*	*	4
Provtagning inför umgänge (32 a §)	**	*	4
Provtagning inför upphörande (32 b §)	**	0	0
Uppföljning av avslutad vård (21 b §)	**	8	24

Källa: Sociala system.

* Antal under 4 redovisas ej.

** Ny bestämmelse från 1 juli 2022.

Samtliga beslut som redovisas i tabell 3:15 gäller de 757 barn och unga som redovisas i tabell 3:14. Besluten är fattade inom ramen för den vård som bedrivs med stöd LVU. Antalet placerade barn och unga som vårdas med stöd av 2 § LVU (fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet) har ökat. Detsamma gäller för antalet barn och unga som vårdas enligt 3 § LVU (den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende). Däremot har antalet omedelbara omhändertaganden enligt 6 § LVU minskat något mellan åren 2022 och 2023. Ansökan om vård med stöd av LVU med hänvisning till 2 § LVU är fortsatt vanligare än ansökan med stöd av 3 § LVU.

Ansökan om vård på grund av missförhållanden i hemmet (2 § LVU) gjordes under 2023 något oftare för flickor (86) än för pojkar (83). Motsvarande antal för 2022 var 72 flickor och 62 pojkar. Ansökan om vård på grund av eget beteende (3 § LVU) var betydligt vanligare för pojkar (65) än för flickor (15). Motsvarande antal under 2022 var 52 pojkar och 23 flickor. Ansökan om vård både på grund av missförhållanden i hemmet och på grund av eget beteende (2 § + 3 § LVU) gjordes för totalt nio flickor och 14 pojkar under 2023. Det innebär en ökning om fyra barn och unga sedan föregående år. Ansökningar om vård på grund av eget beteende var fördelade från 12 till 20 år för barn och unga av båda könen. Ansökningar om omedelbart omhändertagande var vanligare för pojkar (162) än för flickor (96). Inom åldersgruppen 15 till 17 år gjordes flest ansökningar om omedelbart omhändertagande (86) och minst antal ansökningar gjordes inom åldersgruppen 18 till 20 år (31). Detsamma gällde föregående år.

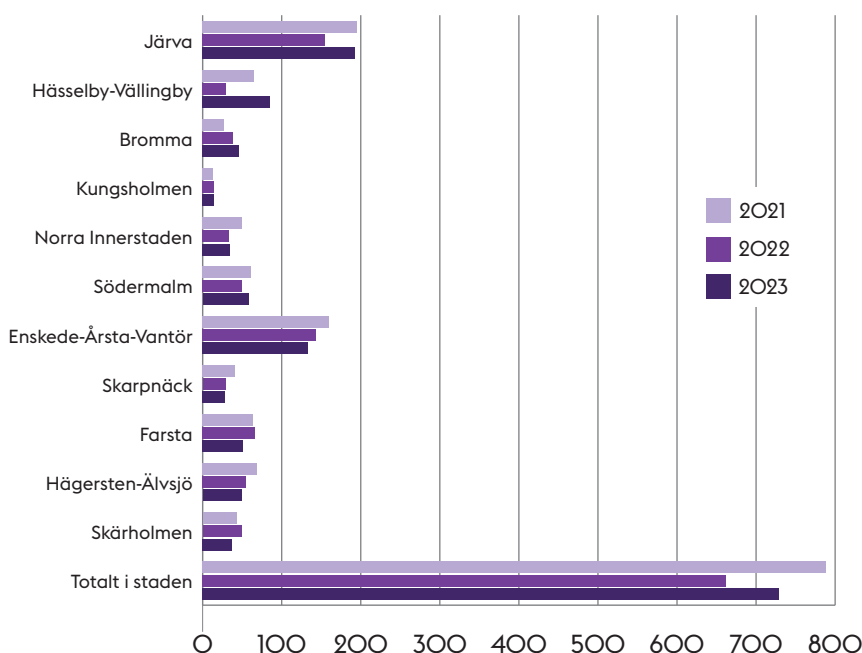
Unga lagöverträdare

Lagföringsbeslut mot unga (15–20 år) utgör 20 procent av samtliga lagföringsbeslut i landet oavsett ålder. Detta trots att åldersgruppen endast utgör åtta procent av den straffömyndiga befolkningen. Det är relativt vanligt att unga både begår brott och själva blir utsatta för brott, även om antalet lagföringsbeslut för åldersgruppen minskat sedan 2014.

Yttranden

I figur 3:6 redovisas antalet beslut om att avge yttranden enligt 11 § lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LuL. Det är polismyndigheten, åklagare eller tingsrätt som fattar beslut om att inhämta yttrande från socialnämnden när unga som inte fyllt 18 år är misstänkta för brott. Yttranden enligt LuL är att betrakta som mindre utredningar inom vilka socialtjänsten ska yttra sig om den unges levnadsförhållanden och hälsa samt tidigare kriminalitet och eventuellt vårdbehov. Yttrandet lämnas därefter till polismyndigheten eller åklagare och är ett viktigt underlag i barnets rättsliga process. Eftersom yttranden lämnas när ett barn är misstänkt för brott tjänar antalet yttranden som en indikator på graden av ungdomsbrottslighet i en stadsdelsnämnd.

Figur 3:6 Beslut om att lämna yttrande enligt LUL.
Antal beslut per år och stadsdelsnämnd 2021–2023.

Källa: Sociala system.

Norrmalm och Östermalm stadsdelsnämnder har bildat Norra innerstaden stadsdelsnämnd sedan juli 2023. Siffror för 2021 och 2022 är därför sammanlagda.

Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsnämnder har bildat Järva stadsdelsnämnd sedan juli 2023. Siffror för 2021 och 2022 är därför sammanlagda.

Liksom tidigare år skrevs under 2023 fler yttranden i ytterstadens stadsdelsnämnder än i innerstadens stadsdelsnämnder vilket sannolikt beror på att ungdomsbrottsligheten tenderar att vara högre i socioekonomiskt utsatta områden. Unga personer i ytterstadsområden är, jämfört med unga i innerstadsområden, mer exponerade för riskfaktorer och löper därmed högre risk att dras in i kriminalitet. Dessa riskfaktorer ser olika ut och verkar både på strukturell och på individuell nivå men bland det mest framträdande är att ha föräldrar med låg grad av arbetsmarknadsanknytning, att själv misslyckas i skolan och att växa upp i ett konfliktfyllt hem. Risken för att utveckla en kriminell identitet är också större om det i ens närområde finns tillgång till vapen och narkotika och om ens vänner attraheras av eller tillhör kriminella grupperingar.

Det skrevs fler yttranden i staden som helhet under 2023 jämfört med 2022 men något färre än 2021. Majoriteten av de yttranden som skrivs rör inte de allra grövsta brotten såsom mord, dråp, våldtäkt, allvarliga narkotikabrott, grov misshandel, rån och vapenbrott. Den vanligaste brottskategorin bland unga brottsmisstänkta är narkotikabrott.

Ungdomsvård

Den som är under 21 år kan dömas till ungdomsvård istället för andra påföljder om hen har ett särskilt behov av vård enligt SoL eller LVU. Ungdomsvård är framförallt avsedd för ungdomar 15–17 år. Påföljden preciseras i varje enskilt fall i ett ungdomskontrakt om vården ges enligt SoL och i en vårdplan om vården ges med stöd av LVU. Påföljden kan innebära allt från att lämna urinprov under ett par månaders tid till en placering på HVB eller på ett av SiS särskilda ungdomshem.

Sluten ungdomsvård

Barn som begår allvarliga brott när de är i åldern 15–17 år blir oftast dömda till sluten ungdomsvård i stället för till fängelse. Detta är ett tidsbestämt straff som avtjänas enligt LSU, på egna avdelningar inom SiS särskilda ungdomshem. Sluten ungdomsvård tillämpar inte villkorlig frigivning vilket innebär att ett barn som döms till LSU är frihetsberövad under hela strafftiden. Minimitiden för LSU är 14 dagar och maxtiden fyra år.

År 2023 avtjänade sammanlagt 13 barn och unga från Stockholms stad en påföljd enligt LSU vid något av SiS ungdomshem. Av dessa 13 var nio nya placeringar under året. Detta är ett högre antal jämfört med 2022 då fem barn och unga vid något tillfälle avtjänat en påföljd enligt LSU.

Mellantvång

Mellantvång enligt 22 § LVU är ett lagrum som ger socialtjänsten möjlighet att bevilja insatser utan samtycke från den unga. Lagrummet skapades för att verka förebyggande och nå de barn och unga som inte samtycker till insatser enligt SoL, men som inte heller bedöms uppfylla kriterierna för vård enligt LVU. Möjligheten till mellantvång är tänkt att öka den unges motivation att förändra sin livssituation och sluta begå brott samt förebygga behov av placering. Under 2023 fattades fyra beslut i staden om mellantvång enligt 22 § LVU.

Ungdomsövervakning

Ungdomsövervakning är en relativt ny påföljd som trädde i kraft den första januari 2021 och som bland annat innefattar hemarrest under helger eller att följa andra regler om var den unge får vistas eller inte får vistas. Detta kontrolleras med elektronisk övervakning (fotboja). Påföljdens målgrupp är i huvudsak unga personer mellan 15 och 17 år som antingen begått allvarliga brott eller som dömts för upprepad brottslighet. Ungdomsövervakning är tänkt att fylla den lucka i påföljdssystemet för de brott där LSU bedömts vara en alltför ingripande påföljd men där ungdomstjänst inte bedömts vara ingripande nog. Kriminalvården (frivården) är ansvarig huvudman för att ungdomsövervakningen verkställs och påföljden ska genomföras i nära samverkan med socialtjänsten. Under åren 2021 och 2022 verkställdes sammanlagt 14 domar gällande ungdomsövervakning för personer hemmahörande i Stockholms stad och under 2023 verkställdes 12 domar.

Ungdomstjänst

Ungdomstjänst är en påföljd för unga lagöverträdare och en obligatorisk uppgift för kommunerna att tillhandahålla. Ungdomstjänst är tänkt som ett påföljdsalternativ i stället för böter eller fängelsestraff för barn och unga i åldern 15 till 21 år som begått brott men som saknar eller enbart har ett begränsat vårdbehov. Lagstiftarens intentioner är att ungdomstjänst ska utgöra en sorts pedagogisk gränssättning medan unga med större vårdbehov i stället bör dömas till ungdomsvård.

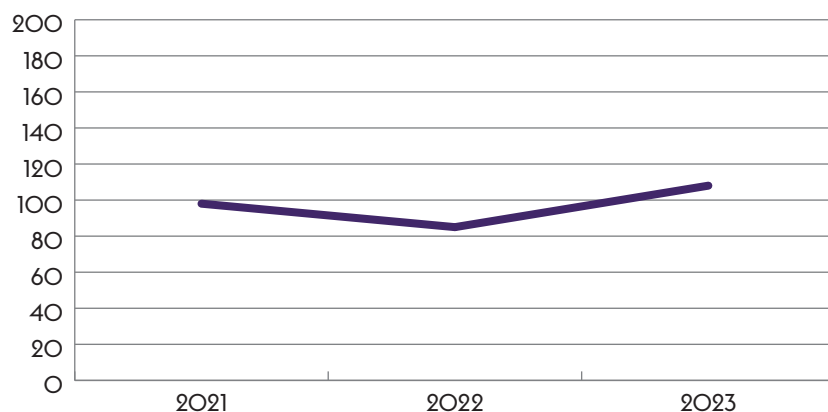
Den som dömts till ungdomstjänst avtjänar sitt straff genom att arbeta mellan 20 och 150 timmar. Arbetet är oavlönat, sker exempelvis i en förening eller inom en ideell organisation och är oftast förlagt så att det inte inverkar negativt på barnets eller den unges skolgång. Stockholms stads ungdomstjänst är den enhet inom socialnämnden som i sitt uppdrag verkställer domar om ungdomstjänst.

Under 2023 inkom 108 domar om ungdomstjänst till Stockholms stads ungdomstjänst vilket är en ökning jämfört med de två föregående åren. Av de barn och unga som dömdes till ungdomstjänst var 27 flickor och 81 pojkar.

Misshandel är den vanligaste brottstypen för både flickor och pojkar som dömdes till ungdomstjänst år 2023.

Figur 3:7 Antal domar om ungdomstjänst vid Stockholms ungdomstjänst 2021–2023.

Källa: Stockholms ungdomstjänst.

Det vanligaste brottet för de som dömts till ungdomstjänst 2023 var misshandel. Även narkotikabrott och brott mot knivlagen var relativt vanliga. Medelåldern för de som genomförde ungdomstjänst var 17 år; 16,7 för flickor och 17,1 för pojkar. Den äldsta var 19 år och den yngsta 15 år.

Särskilt kvalificerad kontaktperson (SKKP)

SKKP är en insats som tillhandahålls centralt i staden via Framtid Stockholm. SKKP kan ges på frivillig väg men barnet eller den unge kan också dömas till insatsen inom ramen för ungdomsvård och då preciseras den i ett ungdomskontrakt. SKKP kan också ges som mellantvång med stöd av 22 § LVU.

Under år 2023 tog 87 unga personer del av insatsen SKKP, 91 procent av dessa var pojkar och nio procent flickor. Bland pojkarna var det 39 personer som dömdes till insatsen och 38 som genomförde den frivilligt. Under 2023 tog åtta flickor del av insatsen. Antalet flickor som dömdes till insatsen är för lågt för att redovisas. Ett fåtal av de personer som beviljats SKKP har endast genomfört behandlingsprogrammet Repulse.¹²

Medelåldern för de flickor som fick SKKP var något lägre än för pojkarna, knappt 16 år för flickor och drygt 17 år för pojkarna. Som tidigare beskrivits erbjuder vissa stadsdelsnämnder intensivare kontaktpersonuppdrag som också benämns Särskilt kvalificerad kontaktperson, men dessa skiljer sig åt i innehåll jämfört med insatsen SKKP som tillhandahålls av socialnämnden inom Framtid Stockholm.

¹² Repulse är en strukturerad metod som tar sin utgångspunkt i ett kognitivt förhållningssätt, social inlärningsteori och utvecklingspsykologiska kunskaper om barns utveckling och mognad. Metoden genomförs i en samtalsserie av individuella samtal med psykoedukativa inslag i kombination med social färdighetsträning (www.socialstyrelsen.se).

25

Under 2023 ansökte 147 ensamkommande barn från Ukraina om skydd i Sverige. Av dessa anvisades 25 barn till Stockholms stad.

Under 2023 sökte totalt 492 ensamkommande barn skydd i Sverige. Det är det lägsta antalet under den senaste tioårsperioden.

Ensamkommande barn och unga

Med ensamkommande barn avses ett barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilt från båda sina föräldrar eller annan ställföreträdare.¹³ Med ensamkommande unga avses personer som kommit till Sverige som ensamkommande barn och som har fyllt 18 men inte 21 år. Ensamkommande barn kan ansöka om asyl eller tillfälligt skydd enligt massflyktindirektivet vid ankomsten till Sverige eller i ett senare skede när de påträffas av myndigheter. De kan också överföras till Sverige som kvotflyktingar. Kvotflyktingar är personer runt om i världen som kommer till Sverige med hjälp av Migrationsverket och FN:s flyktingorganisation UNHCR, ofta från flyktingläger. En kvotflykting har uppehållstillstånd redan när hen anländer till Sverige. Kommunerna ansvarar för mottagandet av ensamkommande barn och för ensamkommande unga som fått uppehållstillstånd innan 18-årsdagen och har rätt till statlig ersättning för mottagandet.¹⁴

Migrationsverket fördelar ansvaret för ensamkommande barn som är asylsökande, kvotflyktingar eller massflyktingar mellan kommunerna. Huvudregeln är att anvisning ska ske till den kommun som för tillfället har lägst måluppfyllelse, så kallad utjämnande anvisning. En annan typ av anvisning är anknytningsanvisning. En anknytningsanvisning kan exempelvis göras när barnet kommer till Sverige med en person som söker asyl vid samma tillfälle (medsökande) eller en anhörig som gör barnet sällskap vid ansökningstillfället (medföljande).

Socialtjänstens ansvar för handläggningen som sker på i princip samma sätt som för andra barn som är i behov av socialtjänstens insatser.

Ensamkommande barn från Ukraina

Den 4 mars 2022, en vecka efter Rysslands militära invasion av Ukraina, beslutade EU:s medlemsländer för första gången att aktivera det så kallade *massflyktsdirektivet*. Det innebär bland annat att personer från Ukraina ska erbjudas ett omedelbart och tidsbegränsat uppehållstillstånd i EU:s medlemsstater.

Under 2023 ansökte totalt 11 406 personer från Ukraina om skydd i Sverige, varav 147 ensamkommande barn. Motsvarande siffra gällande ensamkommande barn från Ukraina under 2022 var 771 barn. Majoriteten av de ensamkommande barnen från Ukraina som sökte skydd i Sverige under 2023, kom tillsammans med en medsökande eller medföljande vuxen och anvisades i mycket hög grad utifrån anknytning.

Stockholms stad anvisades 25 av de totalt 147 ensamkommande barnen från Ukraina som sökte skydd i Sverige 2023.

Antal ensamkommande barn har förändrats över tid

Antalet ensamkommande barn som sökt skydd i Sverige har minskat från år till år sedan 2015 med undantag för 2022. Under 2022 var det 1 518 ensamkommande barn och unga som togs emot i Sverige vilket var nästan tre gånger så många som under 2021. Ökningen var till största delen en konsekvens av Rysslands militära invasion av Ukraina. Under 2023 tog Sverige emot totalt 492¹⁵ ensamkommande barn varav 340 var asylsökande, 147 var massflyktingar från Ukraina samt 5 var kvotflyktingar. Antalet ensamkommande barn som sökt skydd i Sverige under 2023 är det lägsta antalet under de senaste tio åren.

Majoriteten av de ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige under 2023 var pojkar i åldern 13 till 17 år med ursprung i Afghanistan eller Syrien. Flickorna utgjorde 24 procent av de asylsökande ensamkommande barnen och totalt var cirka 13 procent av barnen under 13 år. I gruppen barn från Ukraina var cirka 40 procent flickor.

¹³ Med att en vuxen person har trätt i förälders ställe avses enligt förarbetena att personen i fråga på grund av lagen eller sedvanan i den stat där barnet senast hade sin hemvist har ställning som vårdnadshavare för barnet (Socialstyrelsen 2020).

¹⁴ Massflyktingar omfattas av bestämmelser i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA). Det innebär att Migrationsverket har huvudansvaret för mottagandet av skyddsbehövande enligt massflyktsdirektivet som är 18 år eller äldre trots att de beviljats tillfälliga uppehållstillstånd.

¹⁵ Källa: Migrationsverket.

Utöver förändringar i migrationspolitiken har migrationen till Sverige under de senaste åren även påverkats av Covid-19-pandemin och Rysslands militära invasion av Ukraina. De stora variationerna av antalet ensamkommande barn som årligen mottagits i Sverige ställer höga krav på flexibilitet inom socialtjänsten. Exempel på utmaningar är att beräkna behovet av personal samt att förutse behov av boendeplatser. Ytterligare en utmaning är att bevara och utveckla den samlade erfarenhet och kunskap som genererats inom socialtjänsten sedan 2015 då det anvisades över 2000 ensamkommande barn till Stockholms stad. Medianen för antalet nytilkomna asylsökande barn som tagits emot i Stockholms stad per år under perioden 2014 till 2023 är 1 140 barn.¹⁶

Nytilkomna ensamkommande barn och unga

Innan en kommun anvisas av Migrationsverket såsom ansvarig för ett ensamkommande barn har den kommun där barnet först påträffas, *ankomstkommunen*, ansvar för barnet. Socialtjänsten i ankomstkommunen ska göra en bedömning av barnets omedelbara behov av skydd samt inleda en utredning för att kunna besluta om en tillfällig placering i avvaktan Migrationsverkets anvisning till ansvarig kommun.

I Stockholms stad delar socialjouren och stadsdelsnämnderna på ansvaret för barn som ger sig till känna i staden som så kallade ankomstbarn. Om barnet kommer med en medsökande vuxen anhörig eller vistas hos en vuxen anhörig som har ordnat boende på egen hand är det socialtjänsten i den stadsdelsnämnd där barnet vistas tillsammans med den vuxna, som är ansvarig för barnet under ankomstfasen. Socialjouren ansvarar för de ankomstbarn som anländer till Sverige utan någon anhörig och som inte heller har någonstans att bo vid ankomsten. Under 2023 tog socialjouren emot 17 barn som gav sig till känna i staden. Ankomstfasen varar vanligtvis några få dagar innan barnet anvisas till ansvarig kommun.

Tabell 3:16 Antal årligen nytilkomna ensamkommande barn totalt samt uppdelat på asylsökande, massflyktingar och kvotflyktingar.

År	Asyl-sökande	Mass-flyktingar	Kvot-flyktingar	Totalt antal anvisningar
2021	47	0	7	54
2022	25	105	5	135
2023	16	25	0	41

Källa: Migrationsverket.

Stockholms stad anvisades totalt 41 ensamkommande barn under 2023. Av dessa var 25 barn från Ukraina som sökt skydd enligt massflyktingdirektivet och 16 barn var asylsökande. Inget ensamkommande barn som var kvotflykting anvisades till Stockholms stad under 2023. Staden anvisades färre skyddssökande ensamkommande barn under 2023 jämfört med 2022 vilket korrelerar med att färre antal ensamkommande barn sökt skydd i Sverige totalt sett under samma period.

Socialjouren fördelar anvisningar till stadsdelsnämnderna i Stockholms stad genom en turordningslista. Om barnet har anknytning till en vuxen närstående som vistas i staden går anvisningen till socialtjänsten i den stadsdelsnämnd där den vuxne vistas. Av anvisningarna avseende ensamkommande barn till Stockholms stad fördelades närmre 90 procent¹⁷ till stadsdelsnämnderna utifrån anknytning. Det är samma andel som under 2022. Före massflyktingdirektivet aktiverades till följd av Rysslands militära invasion av Ukraina, var motsvarande andel cirka 33 procent (2021). Det innebär att fördelningen av antalet anvisningar av ensamkommande barn mellan stadsdelsnämnderna i Stockholms stad varit mer ojämn de senaste två åren än det varit tidigare år.

41

Stockholms stad anvisades totalt 41 ensamkommande barn under 2023. Av dessa var 25 barn från Ukraina och 16 barn var asylsökande. Inget ensamkommande barn var kvotflykting.

¹⁶ Statistiken som har använts som underlag för uträkning av medianen är hämtad från Statistiska centralbyrån.

¹⁷ Källa: statistik från Socialjouren.

Aktuella ensamkommande barn samt placeringsformer

Parallellt med att antalet nytillkomna ensamkommande barn har minskat från år till år har många av de som tidigare ingått i målgruppen blivit äldre och avslutats inom socialtjänstens verksamhetsområde barn och unga. Det innebär att det totala antalet aktuella ensamkommande barn och unga har minskat från år till år.

I tabell 3:17 visas antal ensamkommande barn per placeringsform under perioden 2021–2023. I tabellen saknas majoriteten av de barn och unga från Ukraina som under 2022 och 2023 placerats hos närstående.¹⁸ Detta innebär att kolumnen avseende asyl/massflyktingar är ofullständig. Det statistiska underlaget påverkas även av att en insats avseende ett ensamkommande barn behöver omregistreras i stadens sociala system när ett placerat asylsökande barn får uppehållstillstånd. Ett och samma barn kan under 2023 ha varit placerat i flera olika placeringsformer vilket också har betydelse för det statistiska utfallet. Uppgifterna kan trots ovanstående, ge en fingervisning om vilka placeringsformer som är vanligast för målgruppen.

Tabell 3:17 Antal ensamkommande barn och unga per placeringsform 2021–2023.

Placeringsformer	2021		2022		2023	
	Asyl /mass-flyktingar	TUT/PUT	Asyl /mass-flyktingar	TUT/PUT	Asyl /mass-flyktingar	TUT/PUT
Jourhem	47	43	50	39	34	26
Familjehem	33	104	21	69	14	53
Stödboende	15	116	12	64	5	45
HVB	27	28	21	15	13	9
SiS ungdomshem	6	*	*	*	0	*
HVB	0	0	0	0	0	0

Källa: Sociala system.

*Antal under 4 redovisas ej.

För ensamkommande barn och unga som har uppehållstillstånd (PUT eller TUT)¹⁹ är familjehem fortsatt den vanligaste placeringsformen. Av de placerade barnen med uppehållstillstånd så är 40 procent i familjehem och 34 procent i stödboenden. Få av de barn och unga som har uppehållstillstånd var under 2023 placerade på HVB eller på SiS ungdomshem. Sett till ensamkommande barn och unga som är asylsökande eller massflyktingar var jourhem den vanligaste placeringsformen under 2023.

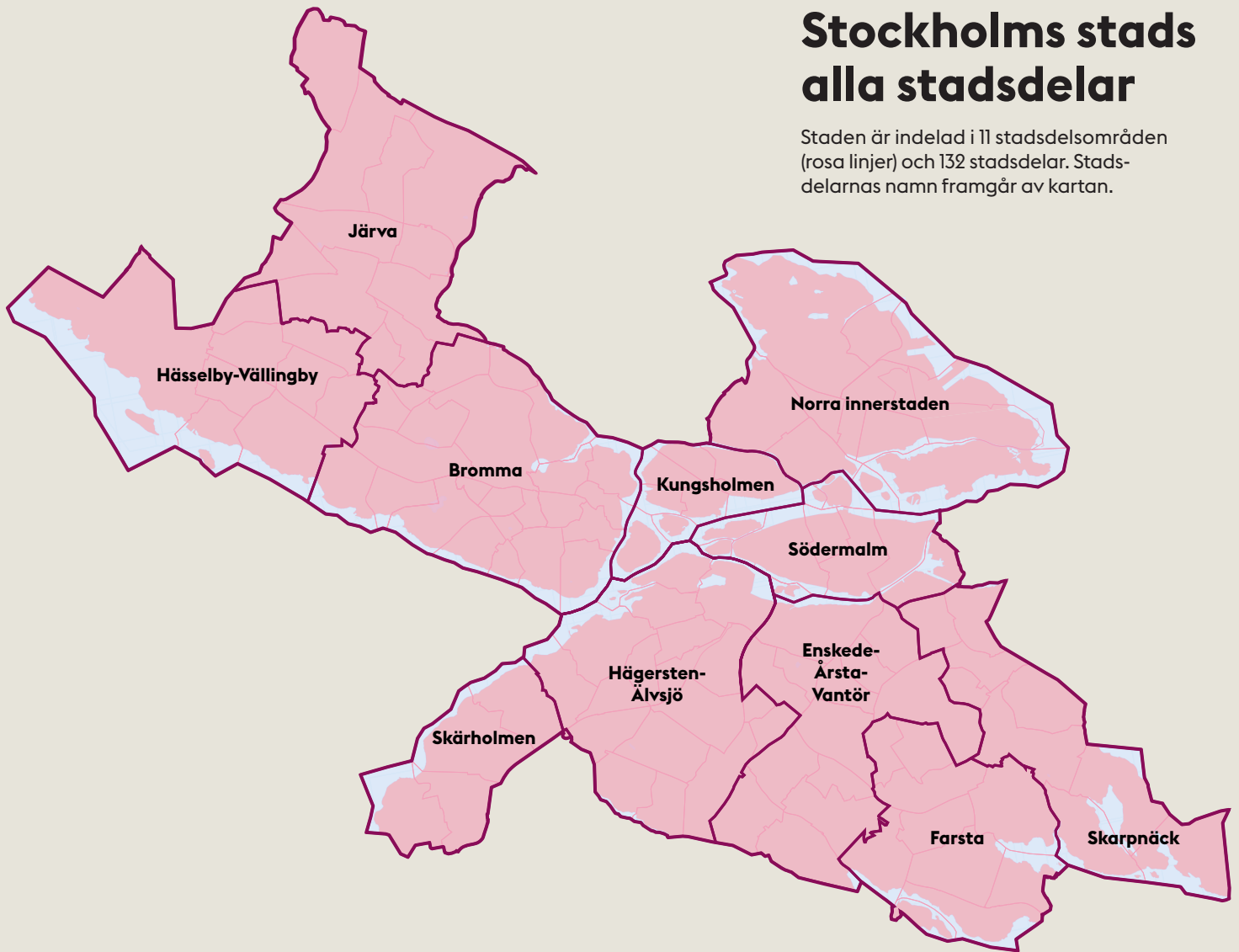
¹⁸ En tillfällig placering i barnets eller den unges nätverk är ingen reglerad placeringsform enligt SoL. I stadens sociala system saknas i nuläget en kod som kan användas när ett sådant beslut registreras. För att det ska vara möjligt att registrera en insats i form av *familjehem* krävs att familjehemsföräldern har ett svenskt personnummer.

Massflyktingar från Ukraina folkbokförs inte och tilldelas därför inget personnummer.

¹⁹ Permanent uppehållstillstånd (PUT). Tidsbegränsat uppehållstillstånd (TUT).

Stockholms stads alla stadsdelar

Staden är indelad i 11 stadsdelsområden (rosa linjer) och 132 stadsdelar. Stadsdelarnas namn framgår av kartan.

Förkortningar

BBIC	Barns behov i centrum	i.u	Inga uppgifter	POM	Prostitution och människohandel
BMM	Barnmorskemottagning (tidigare MVC – mödravårdscentral)	IVO	Inspektionen för vård och omsorg	PRIO	Plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa
BoU	Barn- och ungdomsenheterna	KBF	Kommunalt bostadsbidrag för personer med funktionsnedsättning	PUT	Permanent uppehållstillstånd
BRÅ	Brottsförebyggande rådet	KBT	Kognitiv beteendeterapi	RKA	Rådet för kommunala analyser
BSFT	Brief Strategic Family Therapy, Kort strategisk familjeterapi	KCK	Kriscentrum-Kruton	RVC	Relationsvårdscentrum
BUP	Barn- och ungdomspsykiatri	LMA	Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.	RVT	Relationsvårdsteam
BVC	Barnavårdscentral	LOV	Lag (2008:962) om valfrihetssystem	RÅ	Regeringsrättens årsbok
EBO	Egenbosatt asylsökande eller nyanländ	LSS	Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade	SFB	Socialförsäkringsbalk (2010:110)
EU	Europeiska unionen	LSU	Lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård	SHIS	Stiftelsen SHIS Bostäder
FB	Föräldrabalken (1949:381)	LUL	Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare	SIP	Samordnad individuell plan
FL	Förvaltningslag (2017:900)	LVM	Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall	SIS	Statens institutionsstyrelse
FN	Förenta nationerna	LVU	Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga	Skoll	Skollag (2010:800)
FoT	Försöks- och träningslägenhet	MI	Motiverande samtal (motivational interviewing)	SKKP	Särskilt kvalificerad kontaktperson
FUT	Felaktiga utbetalningar	MFOF	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	SKR	Sveriges kommuner och regioner
GDPR	The General Data Protection Regulation	MNKR	Miljoner kronor	SLK	Stadsledningskontoret
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen	MV	Medelvärde	SoL	Socialtjänstlagen (2001:453)
HSL	Hälsö- och sjukvårdslag (2017:30)	MVP	Mentorer i våldsprevention	STIS	Stärkt tidigt stöd i samverkan
HVB	Hem för vård eller boende	OSL	Offentlighet- och sekretesslagen (2009:400)	TKR	Tusen kronor
HVH	Hem för viss annan heldygnsvård			TUT	Tillfälligt uppehållstillstånd
IFO	Individ- och familjeomsorgen			TÖG	Tak över huvudet-garanti
ILS	Integrerat ledningssystem			UNHCR	The office of the United Nations High Commissioner for Refugees
IOP	Idéburet offentligt partnerskap			VINR	Väld i nära relation
IPS	Individual placement and support				

De 9 kapitel som utgör Socialtjänstrapport 2023

Den här rapporten finns i en tryckt fullversion samt i fristående digitala kapitel som är tillgänglighetsanpassade. De fristående kapitlen finns på start.stockholm/rapporter-stod-och-familj

